

Velkommen

Spørsmål?

Pensjon –

En viktig del av arbeidsvilkårene

Det er et demokratisk problem når
en trenger ekspert for å vurdere
egen pensjon!

Arne Lund
Tidligere personalsjef i Elverum kommune

Oktober 2024

1

Agenda:

- Livsfaser
- Opptjening
- Overføring
- Kort om pensjoner
- Alder/AFP
- Ufør
- Etterlatt
 - Barn
 - Ektefelle

Oktober 2024

2

Stiftet i 1921

Medlemsbedrifter:

Elverum kommune

Midt-Hedmark Brann og Redningsvesen IKS

SØIR

Egne ansatte

Økonomi

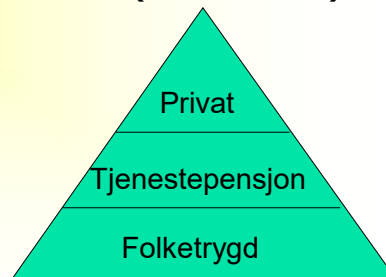
- 1 600 mill til forvaltning
- 8,27 % avkastning i 2023
 - Medfører redusert kostnad for arbeidsgiver
 - Som gir mer penger til andre formål
- «Lav» og stabil premie
- Arbeidsgiver kan bidra til lav kostnad gjennom god personalforvaltning

Pensjon

Ett ord – flere innhold

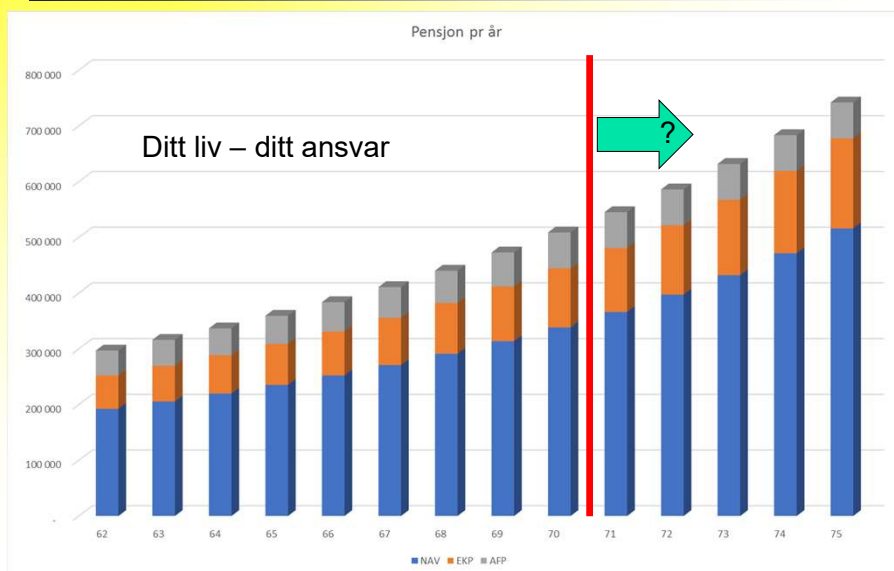
- NAV-pensjon – Skatteloven/Folketrygdloven
- Tjenestepensjon – Tariffavtale (SGS 2020)
 - Disse to spiller sammen
- Privat pensjon
 - – Egen sparing/avtale.
- Privat tjenestepensjon

Oktober 2024

5

Nivå

Solidarisk - Folketrygd

- Mitt opptjening er 18,1 % av lønn (skatt).
 - Trygdeavgift 7,9(lønn)/5,1(Pensjon)
- Uførepensjon beregnes på tap av inntekt ved uførhet.
- Alderspensjon beregnes:
 - Egen opptjening
 - Felles ytelse – Minstedekning etc

Oktober 2024

7

Solidarisk - Tjenestepensjon

- Mitt innskudd er ca 10 % av premien.
- Varierende hva vi får igjen
 - Uførepensjon – en fordel å slippe
 - Barnpensjon – En fordel å slippe
 - Langt liv – Et gode
- Min «pott» som ikke blir brukt - går til reduksjon av premien.
 - Til annen bruk i kommunen.

Oktober 2024

8

Grunnlag

- Tjenestepensjon defineres i:
 - Lov om statens pensjonskasse for lærere
 - Lov om pensjon for sykepleiere
 - Tariffavtalen for kommunal sektor - SGS 2020
 - Ytelsene er «identiske».
- Arbeidsgiver betaler i hovedsak kostnadene.
- Pliktig medlemskap – ett gode!
- Folketrygdloven

Oktober 2024

9

Hvor er jeg medlem?

LØNSSPESIFIKASJON

LTA	Lønns- og trekartbeskrivelse	Tab/%
1100	Månedslønn (5001)	
1800	Feriepenger opptjent i fjor (fast)	
1842	Ferietrekk totalt - fastlønn juni (5001)	
1900	OU - Fond KS	
2101	Overtid 50% (5001)	
2102	Overtid 100% (5001)	
3400	* Gruppelivsforsikring ansatte - fordel	
3401	* Yrkesskade §11	
5000	Fagforeningstrekk %	
5200	Fagforening, forsikring	
7103	Trekk kaffe, fast	
8080	Pensjonstrekk, 2% - EKP (trekk ansatt)	
8910	(Skattetrekk tabell) (469907304) (Hov	7107
8920	(Skattetrekk prosent) (469907304) (Ho	34,00

Avtaler om datautveksling:

- NAV
- Ander pensjonskasser
- Skatteetaten

Viktig for:

- Beregning av pensjoner
- Simulering av ytelser

Oktober 2024

10

Livsfase – 1 - Etablering

- Høy gjeld
- Høye utgifter

Pensjonsforberedelse:

- Nedbetal gjeld
- Har jeg råd til å bli ufør?
 - Trenger jeg ekstra forsikring
 - Annen risikoreduksjon?

Oktober 2024

11

Livsfase – 2 - Forelder

- Moderat til høy gjeld
- Høye utgifter til barn

Pensjonsforberedelse

- Nedbetal gjeld
- Hold forbruket moderat
- Litt sparing

Oktober 2024

12

Livsfase – 3 - Egen frihet

- Lav/moderat gjeld
- Lave utgifter til barn

Pensjonsforberedelse:

- Hold forbruket moderat
- Øk sparing
- Vaner – kan de endres?

Oktober 2024

13

Opptjening – Før 2020

Låst med Medlemstid/40 år

- Gjennomsnittlig stillingsprosent
- Lønn 31.12.99 – Regulert med G til uttakstidspunkt for pensjon
 - Har du startet sent i offentlig sektor kan maks medlemstid reduseres til 40 år.
 - Hadde du 20 år medlemstid 31.12.99 får du en pensjon for denne delen som 20/40.

Oktober 2024

14

Opptjening – Etter 1999

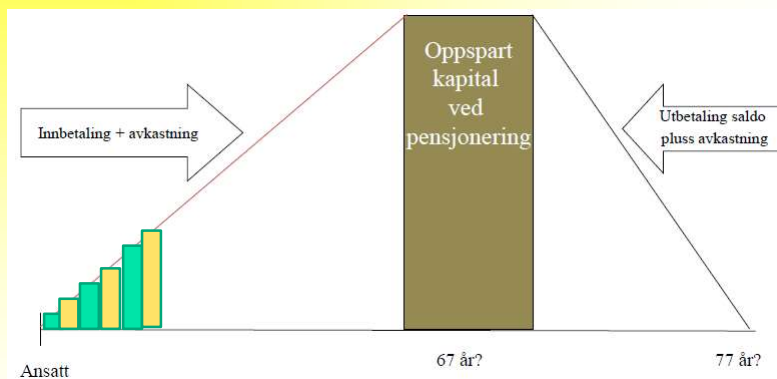

- 5,7 % av pensjonsgrunnlaget hvert år
- Alle år teller
- Pensjonsgrunnlaget er lønn og årsfaste tillegg.

Oktober 2024

15

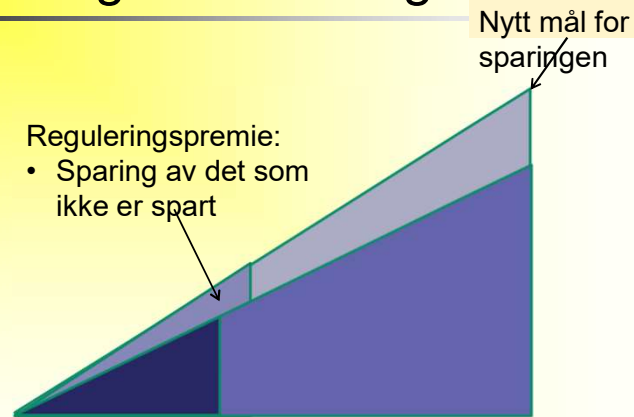
Opptjening – Nye regler

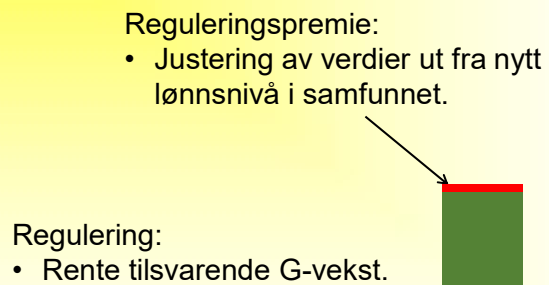
Ny opptjening
- nye rettigheter
- løpende registrering

Påslag- / konto-modell

Regulering – Gamle regler

Regulering – nye regler

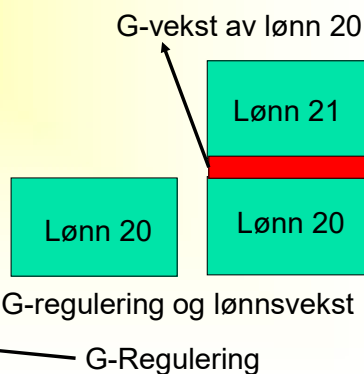

Opptjening fra 2020

År	Pensjonsgivende inntekt (kr) ?	Pensjons-beholdning (kr) ?
2010	436 246	1 358 372
2011	412 542	1 483 117
2012	424 857	1 624 330
2013	509 157	1 767 635
2014	492 904	1 916 246
2015	470 835	2 051 614
2016	404 203	2 203 222
2017		2 317 487
2018		2 475 163

NAV og TP – Ulike satser.

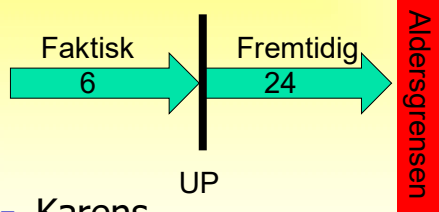
oktober 2024

19

Opptjening – UP

- Opptjent medlemstid til uførhet
- Tillagt mulig fremtidig medlemstid

- Karens –
 - Uføretid inntrådt før 2 år før innmelding
 - Kjent (grunn til å være kjent) før du ble medlem
 - Ingen UP – begge kriterier må være oppfylt

Oktober 2024

20

Informasjon

- Vi mottar lønn og stillingsprosent for alle medlemmer hvert kvartal
- Alle registrerte data ligger på «Min Side»
 - Elverumpensjon.no
 - SPK.NO
 - KLP.NO
- Sjekk «jevnlign»!
- Endring i regelverket –
 - all info på ett sted desember 2024?

Oktober 2024

21

Ferie

- Alle har rett til ferie.
- Feriepenege avhenger av hvor mye du har tjent.
- Tilsvarende er det med pensjon

Oktober 2024

22

Forhold til andre ordninger

Andre ordninger = andre offentlige ordninger:

- Andre pensjonskasser (39 pr juni 2018)
 - OPF – Oslo
 - Bergen Kommunale pensjonskasse
 - Lørenskog, Trondheim, Moss, Drammen.....
- KLP
- Statens pensjonskasse

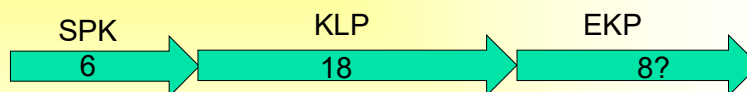
Oktober 2024

23

Forhold til andre ordninger

- Samlet medlemstid teller.
- Siste ordning betaler.

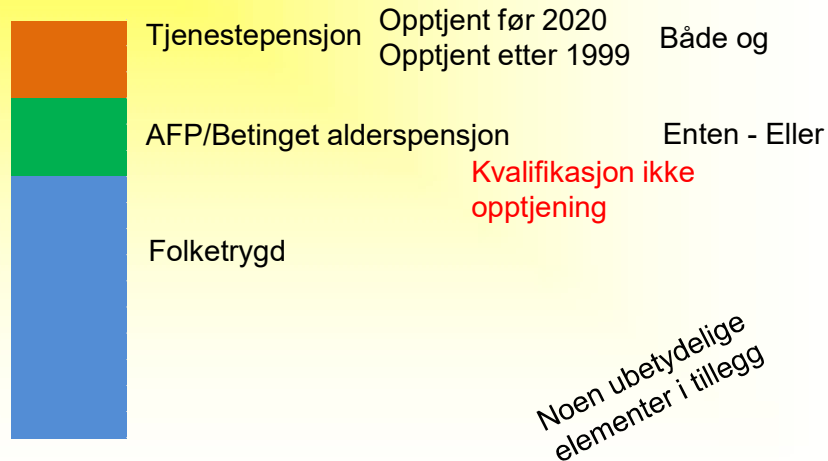

- EKP innhenter opplysninger fra KLP og SPK.
- Utbetaler en felles pensjon.
- Siste lønn er avgjørende?
- Lønnsnedgang – Hensyntas i Gammel ordning

Oktober 2024

24

Oppbygging

Oktober 2024

25

NAV

- Grunnpilaren for alderspensjon
 - 20 beste av 40 år t.o.m 1953
 - Alleårsopptjening (Overgangskull – 1954/1962)
 - Aldersuttak mulig fra 62 år – kan jobbe samtidig
 - Maks grunnlag fra inntekt - 7,1 G (880 000 kr)
- Uførepensjon beregnes i forhold til reelt tap.
 - Maks grunnlag fra inntekt - 6 G (744 000)
- Gjenlevenderettigheter – på veg ut.

Oktober 2024

26

Slutte i offentlig sektor

- Uførepensjon
 - Fra NAVs vedtak om uføretrygd (ikke AAP)
 - På grunnlag av faktisk medlemstid
- Alderspensjon fra 67
- Barnpensjon - etter faktisk opptjening
- Ektefellepensjon - etter faktisk opptjening
 - Nevner økes fra 30 inntil 40.

Oktober 2024

27

Pensjonstyper -

Tjenestepensjon – født før 1963

- UP – Når sykepenger opphører
- AP – Fra 67 – Særaldersgrenser 60/65
- AFP – To ordninger – Født før 1963
 - 62 - 65 år
 - Fra og med 65 år
- EP – Ektefelle
- BP -barn under 20 år når du har forsørgerplikt.

Oktober 2024

28

Du må søke!

- Alle pensjoner må det søkes om!
 - Vi må ha ditt krav
 - Vi trenger enkelte opplysninger
- Arbeidsgiver må få sin informasjon
 - Søknad om permisjon
 - Sykmelding
 - Oppsigelse
- NAV – må få sin informasjon

Oktober 2024

29

Info fra NAV

- NAV vet hvem som er medlem hos oss
- Vi får info om vedtak fra NAV
- Vi søker å følge opp alle vedtak
 - Kontakter de som ikke har kontaktet oss
 - Søker å vite minst mulig.

Oktober 2024

30

Uførepensjon - UP

- NAV
 - Eget grunnlag (Minst 50 % ufør)
- Midlertidig uførepensjon – MUP
 - AAP – Arbeidsavklaringspenger fra NAV
- Varig uførepensjon – VUP
 - UT – Uføretrygd fra NAV
- Brutto uførepensjon – BUP
 - Ingen stønad fra NAV. (20 til 49 % ufør)

Oktober 2024

31

Delvis UP og sykdom

- AAP – Ikke rett til sykepenger
 - Økt AAP (MUP avregnes ved etterkontroll)
- UT – Etter 26 uker som varig ufør, får du igjen vanlig sykepengerrett i reststillingen.
- BUP-Må inngå ny arbeidsavtale for å starte på de 26-ukene.

Oktober 2024

32

UP – Beregning

- 66 % av lønnstapet fra NAV (evt barnetillegg)

- 3 % av lønnstapet fra tjenestepensjon
 - + 25 % av G (124 028 = 31 007)
 - + 4 % av pensjonsgrunnlaget i barnetillegg
 - Pr barn maks 3 barn. Til og med 17 år.
 - Gratis opptjening til alderspensjon.

Beregnet av aktuell stilling.

Oktober 2024

33

UP – Beregning

- Grunnlag:
 - 80 % stilling
 - 50 % ufør
 - Lønn 515 000
 - (100 % stilling)
 - Tillegg 45 000
 - Grunnlag i NAV 540 000
 - Full opptjening - 30 år
- Pensjon:
 - 3% av 457 000/2
 - 25% av 124 028/2
 - 66 % av 540 000/2
- Utbetalt – før skatt
 - 14 850– NAV
 - 1 863 – UP - EKP

Oktober 2024

34

UP – Beregning

- Lønnstap – 19 041
- Pensjon – 16 713kr
- 88 % dekning
 - Lavere skatt
 - Får opptjening til alderspensjon

Oktober 2024

35

BUP – Beregning

- Tjenstepensjon kompensere for NAV, men ikke barnetilleggene fra NAV.
- Mer oppfølging fra tjenstepensjonsordningen.
 - Kortere vedtaksperioder
 - Forsikringslege
- NB - Ingen pensjonsopptjening i NAV
 - Utfordring ved økt UP
 - Konsekvens ved AP.

Oktober 2024

36

Ufør – Har jeg råd?

- Du velger ikke å bli ufør!
- Hvordan innrette økonomien?
- Se livsfase
 - Gjeld til «komfortabelt nivå»
 - Forsikring?

AFP – Krav – Antatte!

- Minst 20% stilling ved **uttak**
- Hovedarbeidsforholdet
- Inntekt over 1 G – 124 028
- Må være i arbeid ved fratreden og de tre siste årene i offentlig sektor
- Ansatt i off. sektor 7 av de 9 siste
- Ikke uføretrygd
- Ikke privat AFP
- Ikke «pensjon» eller liknende uten arbeidsplikt
- Ikke betinget tjenestepensjon

AP før 67 år

- Særaldersgrense 65 år (eller 60 år).
- 85-årsregelen
 - Alder + medlemstid større enn 85. Kan gå av 3 år før aldersgrensen.
 - Fases gradvis ut
- Gjelder fremdeles for 1963 og 1964-kullene
 - Kan ikke kombineres med Ny-AFP.
- Et kompensasjonstillegg for manglende opptjening.
- Trekk for samtidig inntekt.

Oktober 2024

39

Stå lenger i jobb?

- Lønn er høyere enn pensjon
- Lavere forholdstall – pensjonen deles på færre år
- Kan ta ut deler av pensjonen samtidig med jobb.
 - Velger selv andel: 20, 40, 50, 60, 80 og 100 (NAV)
 - Andre grenser for tjenestepensjon og AFP

Oktober 2024

40

Aldersgrense?

- Økende grense for når du kan ta ut pensjon.
 - Så langt i forhold til opptjening
- Særaldersgrense - tidligpensjon
 - Skal videreføres – For hvem?
 - Rett til å stå til 70
 - Særalderstillegget reduseres ved arbeid ut over særalderstidspunktet.
- Må ha minst 20 % stilling.
- Kan fratre delvis
- Hatt særaldersgrense minst 10 år av de 15 siste årene.
- Tidligpensjon avkortes med 66 % av inntekt over 1 G

Oktober 2024

41

AP- og sykdom

- 67 – 70 år
 - Sykepenger i arbeidsgiverperioden
 - 60 dager med dekning fra NAV
 - Dersom dette er hovedinntekten din.
- 70 år
 - Ingen rett til sykepenger.
- Skal økes med økt starttidspunkt for AP

Oktober 2024

42

Folketrygd

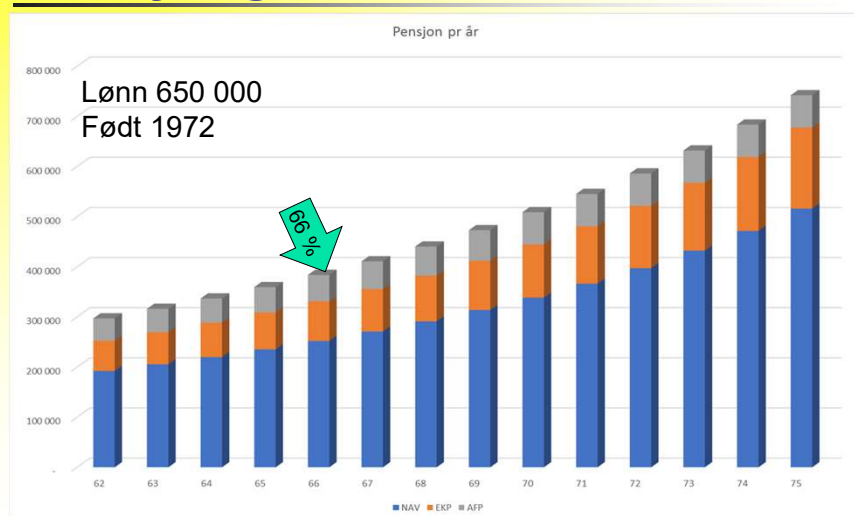

- Beregnes av NAV.
- Tjenes opp «hvert år»
 - Ny folketrygd => ny opptjening
 - Gjelder de som er født etter 1953
 - Overgangsregler t.o.m 1962
- 40 år trygdetid = bosatt i Norge
- Gammel -Besteårsregelen – 20 beste år
- Ny - Opptjening hvert år 18,1 % av lønn. Oppreguleres med G hver år.

Oktober 2024

43

Forskjellig uttak:

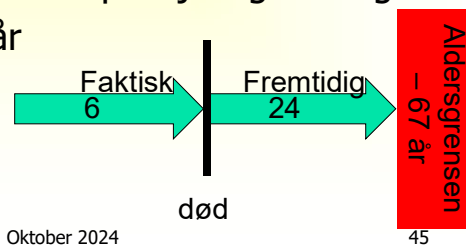
Oktober 2024

44

Etterlattepensjon

- Ektefelle
 - 9 % av avdødes pensjonsgrunnlag
 - Livsvarig
- Barn
 - 15 % av avdødes pensjonsgrunnlag
 - Til fylte 20 år

Skatt

- Skattereglene er like for «alle»
- Uførepensjon – ingen særregler
- Alderspensjon (TP) – Ingen særregler
- AFP og Alderspensjon fra NAV
 - Skattebegrensning
 - Lav pensjon, stor begrensning
- Generelt – Lavere inntekt gir lavere skatt

Oktober 2024

46

Greenser

- Informasjon i dag er ut fra pensjonsregelverket. Andre regler kan begrense disse rettighetene, eller påvirke overganger:
 - Arbeidsgivers styringsrett.
 - Sykepenger
 - Pensjonistlønn (Forsvinner fra og med 63-kullet)
 - Aldersgrense

Pensjonist

- Hvor mye har du behov for?
 - Barn
 - Bolig
 - Bli alene
 - Vaner

Hjemmesider

www.elverumpensjon.no

www.spk.no

www.klp.no

www.nav.no

www.minpensjon.no

www.norskpensjon.no

Oktober 2024

49

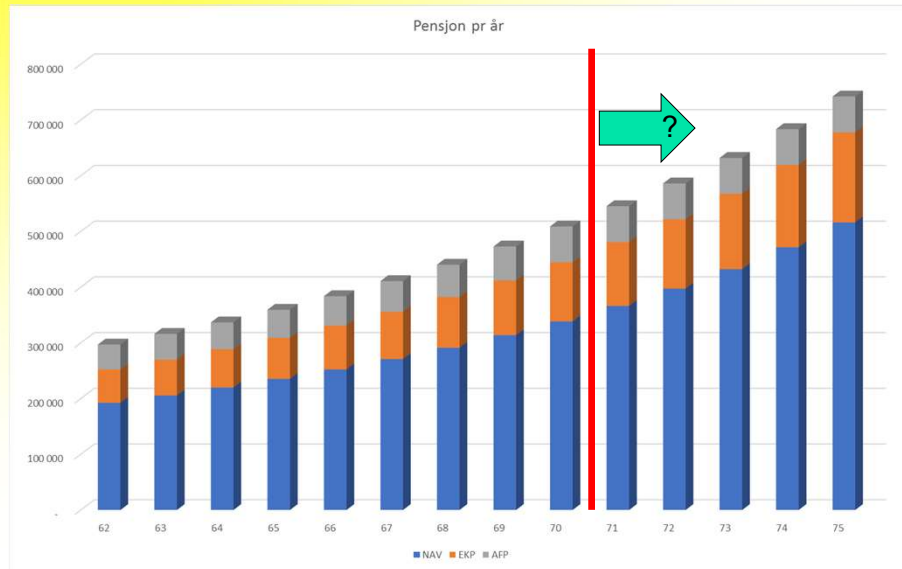
Detaljer

- All opptjening er individuell!
- Kontakt kompetente personer for nærmere informasjon om din situasjon.
- EKP er her for sine medlemmer.
 - Bistår andre ansatte i kommunen dersom vi har kapasitet.
- Ta kontakt!

Oktober 2024

50

Nivå

Takk for oppmerksomheten!

- God personalpolitikk gir lavere pensjonskostnader.
 - Gode ledere
 - Fysisk tilrettelegging
 - Motivering

Mitt liv – mitt ansvar?